

Geenipanga juhataja
KÜLLI ANNAMAA
esindas Eestit kartuli sünnimaal
Peruus toimunud rahvusvahelisel
istungjärgul

Lk 5

SUUR LUGU

Kaksikvendade Tauri ja Margus Tamme sportlikud
pered ilmestavad Mustvee valla spordielu

Lk 6-7

45-aastaseks saanud segarahvatantsurühmal
Kaaratsim jätkub tantsulusti küll ja veel

Lk 4

Vooremaa

Reede, 19. detsember 2025, nr 96 (11 390)

Jõgeva maakonnaleht aastast 1949

www.vooremaa.ee

Hind 2.50 €

Kirna märgade metsade taastamine tekitab inimestes nõutust

Teisipäeval toimus Puurmani rahvamajas Kirna soometsade veerežiimi taastamise projekti tutvustav avalik rahvakoosolek. 208 hektari suurune märja metsa taastamise ala asub Alam-Pedja looduskaitsealal, Puurmanist mõne kilomeetri kaugusel. Kohalike elanike jaoks on tegu aga arusaamatu projektiga, mis kahjustab metsa, tuues kaasa liigniiskuse pinnases.

TAAVI KELDER

Rahvakoosolekule oli tulnud 30 inimest, mõni oli kohale sõitnud lausa Põltsamaa valla teisest servast. Nähtavasti puudutavad keskkonnateemad ka kaugema kandi rahvast. Taastamisala ise asub aga Jürükülas Kirna õppe- ja kõrval – Puurmani rahvamajast ca 4 km edelas.

Sõna võtsid Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) looduskaitse spetsialist Maret Gerz ning AS Projekteerimisbüroo

Maa ja Vesi maaparandustööde tehnik Karl Kärpuk. Gerz rääkis esmalt Kirna lammimetsade loodusliku veerežiimi taastamisest üldiselt.

Eelmiste põlvkondade töö

„Lammialad on väga olulised ökosüsteemid looduskaitse mõttes, samas ka sellepärast, et nad on inimeste enda heaolu seisukohalt väga olulised. Lammialad puhverdavad üleujutusi ja reguleerivad maastiku veere-

Pilt Alam-Pedja looduskaitsealalt Puurmanist edelas, kus sel suvel algas märgala taastamise tööde raames kraavide kinni ajamine ekskavaatoritega.

FOTOD: TAAVI KELDER

Looduskaitse spetsialist Maret Gerz rääkis lammiala rollist loodusele ja elustiku mitmekesisusele.

žiimi tervikuna, ka suurte vihmade korral, kui maastikul on palju vett,” rääkis ta hüdroloogist.

„Vesi saab alguse kõrgemalt ja voolab mööda lammiala kuni jõeni. Kui rajatakse kraavid, nagu Kirna metsades on tehtud, siis hakkab mööda kraave vesi kiiremini valguma jõkke, võrreldes looduslike tingimustega. See tähendab seda, et allavoolu on oodata üleujutusi, kui vesi jõuab suure hulganä korraga jõkke. Looduslike tingimustes püsib vesi lammidel aga oluliselt kauem,” lisas ta.

Ta tõi välja veel lammide olulisuse vee puhastamise mõttes. „Lammialad toimivad filtrina. Kui vesi voolab aeglaselt mööda lammi, siis pinnas ja taimestik läbi mille vesi voolab, puhastavad vett. Lisaks on lammialad väga olulised süsiniku sidujad, kuigi turbakiht pole seal nii paks nagu soodes ja rabades. Lisaks on lammialad väga olulised elupaigad haruldastele ja kaitsealustele liikidele,” märkis Maret Gerz.

Ta rääkis pisut ka ajaloo oledes, et inimesed on sealset loodust mõjutanud kraavide kaevamise näol üle saja aasta – 19. sajandi lõpus kaevati seal kraave käsitsi.

„Pikknurme jõe sirgeks kaevamise töid, kuivendamaks luh-tasid, alustati 1928. aastal, ka seal töötati käsitsi ja kaevetööd võtsid mitu aastat aega. Esimene ortofoto piirkonnast, mis mul õnnestus leida, pärineb aastast 1948, seal on näha ulatuslikku metsaraiet,” rääkis Gerz, kelle sõnul on raietööd ja kuivendus looduslike elupaiku oluliselt mõjutanud.

„See paneb küsima, kas on midagi, mida me saaksime teha selleks, et looduse seisundit parandada – et loodust taastada,” ütles ta.

Kraavid aetakse kinni

Viisiks, kuidas looduse seisundit parandada, on ettekan-djate sõnul kraavide sulgemine. Tulemused näitavat, et aastate pärast taastub seal ühtlane metsamaassiiv.

Maaparandustööde projektee-rija, Kirna soometsade veerežiimi taastamise projekti autor Karl Kärpuk kõneles meetodikast ja sellest, kuidas täpsemalt hakkab välja nägema töö, mille käigus 1960. aastatel ja varem rajatud kraavid kinni aetakse.

„Väga on sulgeda kraavid, et takistada tehniliku vee läbivoolu.

Ühe asjana tõstetakse kraavivall tagasi kraavi. Teiseks, kraavide otstesse rajatakse turbapais kohapeal olevast materjalist. Selleks on vaja rajada piki kraave trassid, et masin jõuaks kohale ja saaks seal toimetada,” kirjeldas Kärpuk tegevust.

Pärast ettekandeid võisid kohalviibijad soometsade taastamist teemal küsimusi esitada. Olev Kull küsis, kes seda kõike rahastab ja kas tegu saab olema mingisuguse katsega, kus vaadatakse justkui laborihiirtega mängides, mis edasi saab.

„Euroopa Liit rahastab seda osaliselt, tegevused on osa projekti LIFE-SIP AdaptEST tegevustest. Projekti hinnanguline maksumus on alla 200 000 euro. Kindlasti pole tegu katsega, kui rääkida mõjust elanikele ja nende maadele. Nende tööde mõju kaugemale ümbruskonda ei ulatu – inimeste maadel liigniiskust ei teki meie töödest tulenevalt,” vastas Kärpuk.

Viivi Tuhanen uuris, miks me peame oma maid sooks muutama, kui meil on Eestis niigi palju soolasilasid. „Kas teeme sellega ikka loodusele head,” küsis ta.

„Kraavitud turbaalad on ka olulised kasvukohtade allikad,” vastas Karl Kärpuk.

Ühele küsimusele vastuseks ütles ta, et kraavide otstesse rajatavad paisud on turbast tehtud ja kui kunagi peaks selleks tarvidus tekkima, siis saab neid seal uuesti eemaldada.

Maret Gerz sõnul leiavad soometsade taastamise tööd aset riigimaal. „Tegu on sihtkaitsevööndiga, looduskaitsealaga, seal mingit metsade majandamist ei toimu, eramajadene see mõju ei ulatu,” ütles ta.

Põltsamaa valla keskkonnaspetsialist Ain Valu päris: „Õiguskantsler küsib kahelt ministrilt sellise tegevuse kohta õiguslikku alust 23. detsembriks. Kas tegelete ka selle teemaga?” Maret Gerz vastas, et RMK ei tegele õigusliku põhjendamisega, samuti ütles ta, et pole kursis, kes õiguskantsleri päringuga RMKS praegu tegeleb.

„Kaitseeskiri võimaldab meil neid töid tegema hakata,” vastas ta.

Alam-Pedja looduskaitsealal Altnurga külas elav Aune Abernüt ütles, et ta ei usu juttu, et taolised pinnasetööd erametsi mõjutama ei hakka, kuna tulemus on see, et inimesed ei saa isegi küttepuid oma metsast enam kätte.